

وحیدعظیم‌نیا

دبیر گروه اقتصاد

یکی از معضلات جدی سیاستگذاری و توسعه صنعتی کشور در هم تنیدگی اختیارات و نبود وجود متولی واحد تخصص در زنجیره ارزش تولید بوده و عملاتوان توسعه‌گری و سیاستگذاری در زنجیره‌ارزش از بین رفته

است و شاهد وجود متولیان متعدد حوزه مدیریتی و سیاستگذاری در هر زنجیره‌ارزش هستیم.البته به دلیل اینکه صنعت نفت و گاز ایران بسیار بزرگ و توانمند است، برخی از وزارتخانه‌های غیرتخصصی نظیر وزارت «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» و وزارت «موزش و پرورش» به سمت بنگاهداری در این زمینه رفته‌اند و طبعاً خسارات هنگفتی به پایور آورده‌اند. در صفحه پیش‌رو به بررسی این مهم پرداخته‌ایم.

فراسو

سرمایه‌گذاری‌های کلیدی‌ترین منبع تأمین مالی پروژه‌های حوزه نفت و گاز

آمار و رقم بخش‌های سرمایه‌گذاری صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت حاکی از سرمایه‌گذاری بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومانی این صندوق تخصصی در صنعت نفت و گاز است و پروژه‌های کلیدی روی زمین مانده صنعت نفت و گاز مانند توسعه زنجیره ارزش نفت‌با ساخت پتروپالایشگاه‌و همچنین ایجاد ظرفیت جدید برای تجارت‌گازی مبتنی بر پروژه مهم ایران‌ال‌ان‌جی که اکثر این صندوق مهم و تخصصی صنعت نفت و گاز کشور با صندوق‌های ناتراز باننشستگی دولتی ادغام‌شود، عملاً این حجم از سرمایه‌گذاری و نقش بالا در حوزه نفت و گاز نیز ضربه خواهد خورد و صنعت نفت و گاز کشور متضرر اصلی این ادغام غلط و در تداوم آن نابودی صندوق باننشستگی صنعت نفت خواهیم بود.

□□□

چرا صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت به عنوان کلیدی‌ترین منبع سرمایه‌گذاری صنعت نفت و گاز شناخته می‌شود؟ بنگاهی به سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته شاید پاسخی به این سؤال باشد. سرمایه‌گذاری در طرح الفین کنگان از ۹۳ در صد پیشرفت فیزیکی برخوردار بوده است، پتروشیمی سروش مهستان که از صفر طی دو سال اخیر به ۸۰ درصد پیشرفت فیزیکی رسیده است، همچنین پتروشیمی نگین مهستان نیز نیز طی دو سال اخیر با سرمایه‌گذاری مستقیم صندوق تخصصی باننشستگی نفت‌به بیش از ۷۱ درصد پیشرفت رسیده است. فراسکو نیز به همین شکل اکنون پیشرفت فیزیکی نزدیک به ۶۰ درصد را شاهد است. طرح ایران‌ال‌ان‌جی که از طرح‌های راکد و کنار گذاشته شده در دولت قبلی بود و برای توسعه تجارت گاز ایران بسیار مهم است با سرمایه‌گذاری موفقیت‌آمیز این صندوق در دو سال گذشته در فهرست طرح‌های فعال و در دست اجرا قرار گرفته و هم‌اکنون به پیشرفت ۵۲ درصدی رسیده است که این پروژه بزرگ‌ترین پروژه حوزه‌گازی کشور در زمینه توسعه تجارت‌گازی ایران در زمینه پروژه مربوط به تولید ان‌جی‌ال است.

عدد و رقم مربوط به سرمایه‌گذاری این صندوق تخصصی در حوزه نفت و گاز به بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده است که عمدتاً در جهت توسعه و تکمیل زنجیره ارزش بوده است. دو پتروپالایشگاه مهم نفتی از جمله پتروپالایشگاه دهلران و پتروپالیشگاه کنگان از جمله مهم‌ترین طرح‌های سرمایه‌گذاری شده در حوزه پتروپالایشگاهی است که زنجیره ارزش بسیار مهم است با سرمایه‌گذاری موفقیت‌آمیز این محصولات شیمیایی با ارزش افزوده بالا توسعه خواهد داد که سرمایه‌گذار و توسعه‌دهنده اصلی این پتروپالایشگاه‌های خشن‌کننده تحریم‌ها صنعت نفت، صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت و گاز است.

همچنین یکی دیگر از پروژه‌های مهم صنعت نفت کشور، پروژه ان‌جی‌ال «هزار و ۱۰۰ است که در نیمه اول سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید. اثرگذاری سرمایه‌گذاری تخصصی در زنجیره ارزش نفت و گاز به این صورت است که می‌تواند مهم‌ترین و کلیدی‌ترین پروژه‌های مرتبط با سطح کلان سیاستگذاری در وزارت نفت را پیش ببرد. طرح مذکور تا قبل از سال ۱۳۹۶ در یک مجموعه غیرتخصصی پیش برده می‌شد که طی بیش از ۹ سال از شروع طرح کمتر از ۲۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است، اما با سرمایه‌گذاری مستقیم و تخصصی صندوق باننشستگی نفت در طی سال ۱۳۹۶ تاکنون به پیشرفت فیزیکی بالای ۸۷در صد رسیده است. آمار و رقم بخش‌های سرمایه‌گذاری صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت حاکی از سرمایه‌گذاری بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومانی این صندوق تخصصی در صنعت نفت و گاز است و پروژه‌های کلیدی روی زمین مانده صنعت نفت و گاز مانند توسعه زنجیره ارزش نفت با ساخت پتروپالایشگاه و همچنین ایجاد ظرفیت جدید برای تجارت‌گازی مبتنی بر پروژه مهم ایران‌ال‌ان‌جی که اگر این صندوق مهم و تخصصی صنعت نفت و گاز عملاً با صندوق‌های ناتراز باننشستگی دولتی ادغام‌شود، معنای این حجم از سرمایه‌گذاری و نقش بالا در حوزه نفت و گاز نیز ضربه خواهد خورد و صنعت نفت و گاز کشور متضرر اصلی این ادغام غلط و در تداوم آن نابودی صندوق باننشستگی صنعت نفت خواهیم بود.

اقتصادسیاسی

سرویس اقتصادی ۶۰-۸۸۵۲۳۰۶

«جوان» خسارات بنگاهداری برخی وزارتخانه‌ها را بررسی می‌کند

وزارتخانه‌های غیر تخصصی بنگاهداری نفت و گازی رارها کنند

بخشی از صنایع پتروشیمی و همچنین مدیریت آنها

در اختیار دو متولی غیر تخصصی یعنی وزارتخانه‌های کار

و آموزش و پرورش است که باید این روند متوقف

و از تشدید زیان‌های هنگفت جلوگیری شود

جلوگیری کرد که کاملاً شکست‌خورده و تکرار تجربه غلط خصوصی‌سازی و خارج کردن شرک‌تها و صنایع مهم زنجیره ارزش از دسترس متولسی واحد تخصصی زنجیره ارزش است.

پیامدهای منفی ادغام صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت و گاز با صندوق‌های باننشستگی دولتی ذیل وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی مورد توجه کنشگران قرار گرفته است.

پیامدهای منفی ادغام غیر کارشناسی

محدعلی زنجیر کارشناس حوزه سیاستگذاری در رابطه با اهمیت اینکه زنجیره‌ارزش هر صنعت زیر نظر یک متولی واحد باشد به «جوان» می‌گوید: «وزار‌خانه‌های تخصصی و متولی‌بودن این وزار‌خانه‌ها در تمامی زنجیره ارزش نقش مهمی در توسعه همه‌جانبه آن در صنایع ایفای‌کنند. این وزار‌خانه‌ها وظیفه نظارت بر کل طیف فعالیت‌های مرتبط با زنجیره ارزش از جمله تحقیق و توسعه، تخصیص منابع، سیاستگذاری، توسعه‌گری چارچوب‌های نظارتی‌را بر عهده دارند. با ادغام تمام بخش‌های زنجیره ارزش تحت یک متولی واحد تخصصی، می‌توان رویکردی منسجم و هماهنگ ایجاد کرد و از هم‌افزایی و استفاده کرد.آمد منابع اطمینان حاصل کرد.»

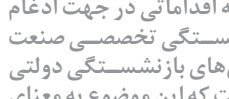
وی در ادامه با اشاره به نقش بسیار مهم متولی واحد تخصصی در هر زنجیره ارزش برای پیشبرد توسعه‌گری، تأمین مالی، سیاستگذاری و همچنین نظارت بر زنجیره ارزش صنعتی می‌افزاید: «متولی واحد تخصصی هر زنجیره ارزش صنعتی به فرآیند سیاستگذاری وارد می‌شود که دارای دانش پیچیده‌ای از جنبه‌های فنی، اقتصادی و

محمدعلی زنجیر

کارشناس حوزه

سیاستگذاری

خیراً متأسفانه اقداماتی در جهت ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی انجام شده است که این موضوع به معنای از دسترس خارج شدن یکی از مهم‌ترین منابع در اختیار وزارت نفت برای توسعه صنعت نفت از حیطه اختیارات متولی واحد زنجیره ارزش و این وزار‌خانه است که پیامدهای منفی زیادی دارد و حذف بزرگ‌ترین و مهم‌ترین سرمایه‌گذار زنجیره ارزش و حذف بزرگ‌ترین منبع تأمین مالی پروژه‌های نفتی باننشستگی صنعت نفت و گاز است و در صورت ادغام این صندوق تخصصی حوزه نفت و گاز با صندوق‌های باننشستگی دولتی دیگر کاملاً شاهد از بین رفتن و نابودی این صندوق مهم تخصصی و سرمایه‌گذار کلیدی در حوزه نفت و گاز خواهیم بود.

زهرا فلاحی، کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اهمیت وجود متولی واحد تخصصی در طول زنجیره ارزش صنایع بزرگ کشور از جمله صنعت نفت و گاز کشور گفت: فقدان متولی با دانش و تخصصی در زنجیره ارزش تولید مشکلی جدی است که سیاست و توسعه صنعتی کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این موضوع قدرت توسعه و سیاستگذاری در زنجیره ارزش را تضعیف می‌کند و متولیان متعددی را با سطوح مختلف سبایستی در مدیریت و سیاستگذاری به وجود می‌آورد.

وی در ادامه با اشاره به ورود غلط نهادهای غیر تخصصی به زنجیره ارزش نفت و گاز افزود: یکی از مسائل مهم در زمینه تسریع در روند توسعه و پاسخگویی اعطالی اختیارات کامل زنجیره ارزش هر صنعت از تولید تا توزیع کالاها به وزار‌خانه تخصصی است که تحت عنوان

زیست محیطی بخش هستند و آنها را قادر می‌سازد تا تصمیمات آگاهانه‌ای اتخاذ کنند که باعث رشد زنجیره ارزش می‌شود. علاوه بر این، این وزار‌خانه‌ها می‌توانند استراتژی‌های هدفمندی برای رسیدگی به چالش‌ها و سرمایه‌گذاری‌بر فرصت‌ها را ایجاد کنند که منجر به توسعه صنعتی پایدار می‌شود.»

زنجیر تصریح می‌کند: «ورود متولیان غیر تخصصی و متعدد به زنجیره ارزش می‌تواند اثرات زیان‌باری بر توسعه صنعتی داشته باشد. هنگامی که مؤسسات فاقد تخصص و درک لازم از یک صنعت خاص درگیر فرآیندهای سیاستگذاری و تصمیم‌گیری می‌شوند، می‌تواند منجر به نتایج غیربهبینه شوند. متولیان غیر تخصصی ممکن است دانش پیچیده مورد نیاز برای شناسایی و رسیدگی به چالش‌های خاص صنعت را نداشته باشند و تصمیمات و سیاست‌های آنها ممکن است با الزامات منحصربه‌فرد

زنجیره ارزش همخوانی نداشته باشد. منجر به ناکارآمدی، هدر رفتن منابع و از دست رفتن فرصت‌های رشد شود. در مقابل، وزار‌خانه‌های تخصصی دارای تخصص لازم برای بررسی پیچیدگی‌های زنجیره ارزش و تصمیمات باننشستگی سیاست‌ها برای ارتقای توسعه آن هستند.»

این کارشناس حوزه سیاستگذاری با اشاره به اقدامات اخیر در ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی می‌گوید: «خیراً متأسفانه اقداماتی در جهت ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی انجام شده که این موضوع به معنای از دسترس خارج شدن یکی از مهم‌ترین منابع در اختیار وزارت نفت برای توسعه صنعت نفت از حیطه اختیارات متولی واحد زنجیره ارزش و این وزار‌خانه است که پیامدهای منفی زیادی دارد و کاملاً اقدام غلط و ضد توسعه کشور است.»

وی در رابطه با پیامدهای منفی ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی تأکید می‌کند: «ادغام صندوق‌های تخصصی صنایع مختلف، مانند صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی پیامدهای منفی زیادی دارد. اولین و مهم‌ترین تهدید این ادغام از دست رفتن سرمایه‌گذاران تخصصی صنعت نفت و گاز است. صندوق‌های تخصصی حوزه باننشستگی اغلب سرمایه‌گذارانی با منابع و تخصص قابل توجه در صنعت مربوطه هستند و از این رو با ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی به صورت کامل اختیار این سرمایه‌گذاری‌ها از دسترس وزارت نفت خارج خواهد شد و تحت نظارت وزار‌خانه‌های غیر تخصصی قرار می‌گیرند که همین یک موضوع به صورت کامل نشان از غلط بودن این مسیر دارد و موجب تهدید رشد این بخش پشیران وابسته به بودجه و ناتراز دولتی ادغام می‌شود که نتیجه بسیار بدی برای صنعت نفت و گاز باننشستگی موق با جریان مالی و سرمایه‌گذاری بالا

کشور خواهد داشت. کارشناس انرژی ادامه داد: تلاش وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی برای ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت و گاز با صندوق‌های باننشستگی دولتی برخلاف نص صریح اساسنامه صندوق باننشستگی صنعت نفت است. این اقدام متولی تخصصی زنجیره ارزش نفت و گاز را سلب اختیار می‌کند و آثار مخربی بر صنعت نفت و گاز کشور خواهد داشت. وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی در نظر دارد صندوق توسعه صنعت نفت و گاز را به زیرمجموعه صندوق‌های دولتی تحت نظارت خود منتقل کند. این امر آسیب قابل توجهی به زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز وارد می‌کند.

وی تأکید کرد: همچنین ذکر این نکته نیز مهم است

سه‌شنبه ۳۰ آبان ۱۴۰۲ | ۷ جمادی‌الاول ۱۴۴۵ |

نادیا مخربایی

کارشناس حوزه انرژی

ورود نهاد‌های غیر تخصصی به زنجیره ارزش صنایع مختلف می‌تواند آثار زیان‌باری بر توسعه صنعتی داشته باشد. دخالت وزارت آموزش و پرورش در سیاستگذاری زنجیره ارزش نفت و گاز، منجر به نتایج نامناسبی شده است. واگذاری صندوق توسعه با سرمایه‌گذاری‌های تخصصی کلان در صنعت نفت و گاز به وزارت «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» می‌تواند به زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز آسیب‌های قابل توجهی وارد کند

هستند که اخیراً به سمت ادغام صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت با حجم بسیار بالای سرمایه‌گذاری در صنعت نفت با صندوق‌های ناتراز باننشستگی دولتی رفتند که این موضوع کاملاً مشخص است که مدیریت موفق صندوق تخصصی باننشستگی نفت سبب شده که تراز مالی و همچنین سرمایه‌گذاری موفق را در این حوزه شاهد باشیم و با خارج شدن این صندوق تخصصی از ذیل مدیریت وزارت نفت و افتادن به دست وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی قطعاً به مانند دیگر صندوق‌های زیر نظر این وزار‌خانه باید شاهد نابودی این صندوق نیز باشیم.»

محرابی با اشاره به اینکه صندوق با بهره‌وری بالاتر باید مدیریت صندوق ناتراز بر عهده بگیرد و نه بالعکس می‌گوید: «طبق اصول مدیریتی اگر قرار بر ادغام باشد، نباید صندوق باننشستگی تخصص صنعت نفت با بهره‌وری بالاتر در صندوق ناتراز و حتی در شرف ورشکستگی ادغام شود و مدیریت آن نیز به مدیریت صندوق ناتراز منتقل و این کاملاً بالعکس است. حال باید نزدیک شدن به ایام بودجه‌البنه ناترازی بالای این صندوق‌های باننشستگی دولتی به اتفاق ورودی بسیار بیشتری نیز نیست به صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت دارد، اما بازم مدیریت بد و سرمایه‌گذاری‌های بدتر آن را به این روز انداخته است و به سمت اخذ مدیریت صندوق تخصصی باننشستگی صنعت نفت برود و این اقدام کاملاً غلط و اشتباه است.»

وی در ادامه با اشاره به پیامدهای منفی ادغام صندوق باننشستگی دولتی ذیل وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی برای رشد اقتصادی و توسعه صنعتی کشور خاطرنشان می‌کند: «این اقدامات در نهایت سرمایه‌گذار متخصص مهم و کلیدی با منابع متعدد در صنعت نفت و گاز را حذف می‌کنند، بلکه رشد اقتصادی این بخش را نیز تهدید می‌کند. سوء مدیریت صندوق‌های باننشستگی دولتی و ادغام صندوق‌های تخصصی باننشستگی دولتی و ادغام صندوق‌های تخصصی که برای سرمایه‌گذاری در صنایع تخصصی تشکیل شده‌اند، با این صندوق‌های دولتی می‌تواند به آسیب بزرگی منجر شود تا توسعه و ادغام صندوق باننشستگی صنعت نفت در صندوق‌های باننشستگی دولتی به معنای نابودی بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار صنعت نفت و گاز کشور است.»

محرابی در پایان می‌گوید: «واحد‌های تخصصی که مسئول سرمایه‌گذاری‌های خاص صنعت هستند، برای اتخاذ تصمیمات استراتژیک همسو با نیازهای زنجیره ارزش، به تخصص، دانش فنی و اختیار نیاز دارند. ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت با صندوق‌های باننشستگی دولتی این تخصص و دانش فنی را کنار خواهد زد و باعث نابودی سرمایه‌گذاری‌های قبلی نیز خواهد شد که همه این شرایط به ضرر صنعت نفت و گاز کشور و در جهت پیشبرد توسعه اقتصادی کشور خواهد بود.»

جمع‌بندی در خصوص این رسد ادغام صندوق باننشستگی تخصصی صنعت نفت و گاز با صندوق‌های باننشستگی دولتی علاوه بر اینکه یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین سرمایه‌گذاران تخصصی با منابع متعدد در حوزه صنعت نفت و گاز را از دسترس متولسی واحد تخصصی زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز خارج خواهد کرد، بلکه آسیب بزرگی به روند سیاستگذاری و توسعه صنعت کشور در این صنعت خواهد زد و تهدید بزرگی برای رشد اقتصادی بخش نفت و گاز و توقف توسعه صنعت‌سازی‌های غلط و غیر کارشناسی است. ده ارزش صنعت نفت و گاز باید در شنیدن و تقنین سیاست‌های مهم صنعتی کشور را تکرار خواهد کرد.

کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان»:

ادغام صندوق باننشستگی نفت در صندوق‌های باننشستگی ناتراز پاشنه آشیل توسعه است

که دلیل انتخاب صندوق باننشستگی صنعت نفت برای ادغام در صندوق‌های ناتراز دولتی عملکرد برتر و نتایج سرمایه‌گذاری مثبت صندوق باننشستگی تخصصی است، اما این عملکرد بهینه حاصل مدیریت تخصصی متولی واحد زنجیره ارزش نفت و گاز است. با تفکیک صندوق و حذف مدیریت تخصصی آن، سرمایه‌گذاری‌ها و مدیریت کلی صنعت نفت و گاز به شدت تحت تأثیر قرار می‌گیرد. این اقدام نادرست همچنین یک سرمایه‌گذار متخصص کلیدی و دارای منابع قابل توجه را از دسترس متولی واحد تخصصی صنعت نفت و گاز خارج می‌کند و رشد اقتصادی بخش نفت و گاز را به شدت تهدید می‌کند و مانع از توسعه صنعت نفت و گاز کشور می‌شود.

یکسان بودن متولی متخصص از ابتدا تا انتها زنجیره بیان می‌شود. در این زمینه ورود بخش‌های غیر تخصصی به زنجیره مربوط به وزار‌خانه‌های تخصصی تولیدی کشور نظیر نفت، صمت و کشاورزی می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به کشور وارد کند. به خصوص در صنعتی مانند صنعت نفت و گاز ایران که در حال حاضر پیشران اصلی اقتصاد کشور نیز است، وجود چنین شرایطی کاملاً برخلاف و ضد توسعه کشور است. اخیراً نیز با وجود مخالفت‌های شدید وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی به دنبال یکی از موفق‌ترین صندوق‌های تخصصی حوزه باننشستگی در زمینه نفت و گاز است تا آن را با صندوق‌های وابسته به بودجه و ناتراز دولتی ادغام کند کاری که نتیجه بسیار بدی برای صنعت نفت و گاز